

VERTROUWELIJK

DE HERDENKING VAN DE FEBRUARI-STAKING.

Na 1948 vond de herdenking van de Februari-staking van 1941 elk jaar in twee afzonderlijke plechtigheden op het Jonas Daniël Meijerplein bij het monument "De Dokwerker" plaats. In de ochtend was er een officiële herdenking onder leiding van het gemeentebestuur, waarna in de late namiddag de communisten terzelfder plaatse een manifestatie hielden.

Zoals bekend is, zal dit jaar de herdenking - evenals in de eerste jaren na de bevrijding - wederom in één algemene plechtigheid plaats vinden. De communisten hebben met deze opzet hun instemming betuigd.

Het partijbestuur van de CPN is evenwel bang, dat het de opzet van de politieke tegenstanders is door de algemeenheid van de manifestatie de publieke aandacht af te leiden van de voorname rol, die de communisten destijds bij het organiseren van de staking hebben gespeeld. Vooral direct na het bekend worden van het besluit van de Burgemeester van Amsterdam tot het houden van één gemeenschappelijke herdenking maakte men zich daarover zorgen. De partijleiding nam zich voor, zich in geen geval naar de achtergrond te laten verdringen.

De CPN is dit jaar bijzonder laat begonnen met het propageren van de deelname aan de herdenking. Waarschijnlijk heeft de partijleiding eerst de beslissing willen afwachten van de Burgemeester van Amsterdam betreffende de organisatie van de plechtigheid. De daarna ingezette campagne werd zo mogelijk nog intensiever gevoerd dan de laatste jaren het geval was.

De partij-afdelingen kregen opdracht tot het op korte termijn beleggen van besloten zowel als - indien mogelijk - openbare vergaderingen ter opwekking tot deelname. Met name te Amsterdam vonden vele van dergelijke bijeenkomsten plaats. Maar ook in de andere districten werd aangespoord acte de présence te geven.

De woordvoerders in de vergaderingen betoogden met grote nadruk, dat de gezamenlijke herdenking de kroon was op het jarenlange streven

VERTROUWELIJK

van de partij naar een eensgezinde manifestatie. Juist in deze tijd van herlevend Duits fascisme en dreiging van de atoomdood was het voor de partij van eminent belang de herdenking tot een machtige manifestatie voor de vrede te maken.

In verscheidene buurten in Amsterdam werden aanbevelingscomité's gevormd. Bekende figuren werden bewerkt om daarvoor hun naam te lenen. Het landelijke communistische comité "Herdenking Februari-staking" wist een groot aantal adhaesie-betuigingen te verkrijgen.

De Waarheid werd vanzelfsprekend in ruime mate bij de propagan-da-campagne betrokken. Onder meer werd gedurende ongeveer vier weken elke dag het woord verleend hetzij aan één der deelnemers aan de staking, hetzij aan iemand, die de gebeurtenissen te Amsterdam in de februaridagen van 1941 van nabij heeft meegemaakt.

De partijleiding had nog een ander middel bij de hand om de deelname te stimuleren. Zij had reeds lange tijd geleden aan partijbestuurder Gerard MAAS opdracht gegeven een "Kroniek van de Februari-staking" te schrijven. De verschijning van dit boek op een tijdstip ongeveer 5 weken vóór de herdenking is geen toeval. MAAS was al geruime tijd met zijn werk gereed. Immers, hij vertrok reeds op 19 september 1960 naar Moskou voor het volgen van een politiek ideologische cursus op de Hogere Partijschool van de CPSU.

Een korte beoordeling van het boek van MAAS gaat als bijlage hierbij.

Verwacht kan worden dat aan de op zaterdag 25 februari a.s. op het Jonas Daniël Meyerplein te 13 uur te houden plechtigheid - vooral gezien dag en tijdstip van de herdenking - door een groot getal communisten uit Amsterdam en mogelijk ook van daarbuiten zal worden deelgenomen. De aanwezigheid van vooraanstaande figuren uit de SWP zou tot moeilijkheden met CPN-leden aanleiding kunnen zijn. Van CPN-zijde is aan de leden de instructie uitgegeven niet in te gaan op eventuele provocaties, van welke zijde deze ook zouden komen.

21 februari 1961

VERTROUWELIJK

VERTROUWELIJK

"Kroniek van de Februari-staking 1941" door Gerard MAAS, uitgegeven bij de Uitgeverij Pegasus, te Amsterdam in 1961.

Reeds in 1954 verscheen bij de Uitgeverij Martinus NIJHOFF te 's-Gravenhage, onder auspiciën van het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie, een boek van de hand van B.A. SIJES over hetzelfde onderwerp. Toen de schrijver van dit werk - "De Februari-staking" - begin 1950 een beroep deed op de CPN om hem in te lichten omtrent de rol van deze partij bij de staking, antwoordde het dagelijks-bestuur van de CPN op 2 mei 1950 o.m.: "De geschiedenis van de Februari-staking 1941 zal in volle omvang te zijner tijd geschreven worden, maar niet door U". Dit kwam gedeeltelijk voort uit het feit, dat de CPN-leiding tegen de figuur van SIJES uit politiek oogpunt bezwaren had.

Thans, in 1961, kan dan kennis genomen worden van de communistische visie op dit gebeuren. Gerard MAAS is de uitverkorene, die de "Kroniek van de Februari-staking 1941" mocht schrijven.

Zij, die veronderstellen thans nieuwe feiten en omstandigheden te vernemen, zullen echter bedrogen uitkomen.

Het opvallendste van de "Kroniek van de Februari-staking 1941" is wel, dat de inhoud grotendeels een vrijwel woordelijke herhaling is van datgene wat door B.A. SIJES in het boek "De Februari-staking" werd vermeld, met dien verstande dat werd weggelaten wat niet of niet meer in de communistische kraam te pas komt en dat diens feitelijke geschiedschrijving werd aangevuld met een aantal communistische "slogans".

In beide boeken wordt gewezen op de leidinggevende rol van de CPN en haar leden bij de Februari-staking en bij de voorgeschiedenis en de voorbereiding daarvan. In zijn ijver om aan de leiding van de illegale CPN en haar secretaris Paul de GROOT de hoofdrol in deze toe te schrijven, ontziet Gerard MAAS zich niet leugens, althans misleidende beweringen, neer te schrijven. Zo staat op bladzijde 137 vermeld:

"De leiding van de illegale CPN wist wat haar te doen stond. Het tijdstip voor het algemene volksverzet, voor de grote verzetsdaad, welke het gehele land zou doen opveren en zou brengen tot een onafgebroken verzetsstrijd tegen de Duitse tyrannie, voor een

VERTROUWELIJK - 2 -

VERTROUWELIJK

vrij en onafhankelijk Nederland, was aangebroken. Het manifest was reeds dagen tevoren geschreven. (onderstreping d.z.z.). Het partij-apparaat kwam die zaterdagavond (22 februari 1941) volledig in werking".

Dat het manifest reeds dagen tevoren was geschreven is beslist onwaar. Uit de tekst van bedoeld manifest, waarvan een foto-copie in het boek van SIJES werd afgedrukt, blijkt dat het op z'n vroegst op maandag, 24 februari 1941 werd opgemaakt. Immers het eerste deel van het manifest luidt:

"De Nazi's hebben zaterdag en zondag, en maandag is dit voortgezet, als beesten in de wijken met veel Joodse bevolking huisgehouden. Honderden Grüne Feldpolizei kwamen zwaar bewapend plotseling de oude binnenstad en andere wijken binnenvallen. Razend, tierend, ranselend en schietend stortten zij zich met hun bewapende overmacht op de weerloze mannen, vrouwen en kinderen. Honderden jonge Joden werden met ruw geweld en volkomen willekeurig van de straat in arrestantenwagens gesmakt en weggevoerd naar een onbekend verschrikkingsoord".

Een en ander had betrekking op de gebeurtenissen, die op 22 en 23 februari 1941 in Amsterdam plaats vonden.

Waarschijnlijk om de onwaarheid van de bewering dat het manifest reeds dagen tevoren was opgemaakt niet al te zeer in de gaten te laten lopen, heeft MAAS het boven aangehaalde gedeelte van het manifest zorgvuldig weggelaten bij zijn gedeeltelijke reproductie van het pamflet in zijn boek.

Men kan zich afvragen waarom MAAS zich tot deze onhandige manipulaties heeft laten verleiden. Mogelijk is het antwoord op deze vraag te vinden in een ander geschrift dat de CPN over deze materie publiceerde. In augustus 1954 gaf de CPN een brochure: "De waarheid over de Februari-staking" uit. Deze brochure droeg als ondertitel: "B.A. SIJES vervalst de geschiedenis" en was bedoeld als een protest tegen de inhoud van SIJES' boek "De Februari-staking", omdat men in partijbestuurskringen de mening was toegedaan dat SIJES de rol van de CPN met betrekking tot deze gebeurtenis had gekleineerd.

Op blz. 29 van deze brochure wordt beweerd, dat Paul de GROOT "het beroemde manifest: Staakt, staakt, staakt" heeft geschreven. Dit nu is zeer onwaarschijnlijk en praktisch onmogelijk. Ten tijde van de

VERTROUWELIJK

Februari-staking verbleef De GROOT, volgens dezelfde brochure, in Den Bosch of Deventer en alleen indien het manifest "dagen tevoren" was opgemaakt zou er een schijn van werkelijkheid aan de bewering, dat De GROOT de schrijver van het manifest is, kunnen worden verleend. De onhoudbaarheid van deze stelling is hierboven reeds aangetoond.

Heel wat waarschijnlijker is het dat, zoals SIJES in zijn boek vermeldde, het manifest van de hand van Lou JANSEN is, die met De GROOT e.a. de leiding van de illegale CPN vormde. Lou JANSEN was wel in Amsterdam en heeft na zijn arrestatie in 1943 hierover verklaringen afgelegd. Maar Lou JANSEN is dood en kan niet meer protesteren.

Het is interessant het boek van Gerard MAAS te vergelijken met de CPN-brochure "De waarheid over de Februari-staking". In laatstgenoemd geschrift worden b.v. Gerben WAGENAAR en Frits REUTER nog genoemd als leiders van de Overheidsgroepen, die zo'n groot aandeel in de staking hadden, maar in het boek van Gerard MAAS wordt zorgvuldig gezwegen over allen, die nu geen lid meer zijn van de CPN. Ten aanzien van Piet NAK heeft MAAS een uitzondering gemaakt. Mogelijk heeft hij het niet aangedurfd om deze naam te verzwijgen, want P. NAK en W. KRAAN waren de feitelijke initiatiefnemers van de Februari-staking. Het is echter ook mogelijk dat MAAS, toen hij het boek schreef, niet wist dat NAK zich van de CPN heeft gedistancieerd.

Ondanks de vele tekortkomingen blijft "Kroniek van de Februari-staking 1941" een boek, dat door het publiek, waarvoor het werd geschreven, graag zal worden gelezen. Voor de ouderen is het een herinnering, die hun communistisch hart goed zal doen en voor de CPN-jeugd is het ook aantrekkelijk, al was het alleen maar omdat er veel en hard in wordt gevochten.